

Miljömål:
God bebyggd miljö

Lektionsupplägg: ”Det här är vårt kvarter – om vi får bestämma!”

Hur skulle det se ut där ni bor om ni fick bestämma? Här är en uppgift där klassen utifrån medborgardialogskonceptet får ta fram ett förslag på hur deras närområde skulle kunna förbättras ur ett hållbarhetsperspektiv.

Syfte och uppgiftsbeskrivning

Uppgiften är anpassad för årskurs 7–9 och kan kopplas till det centrala innehållet i samhällskunskap och biologi, eventuellt i samarbete med bild eller svenska. Uppgiften kan ingå i ett arbete med en planskiss eller ett skriv- och presentationsmoment.

Uppgiften går ut på att klassen får i uppdrag att skapa ett gemensamt förslag för att förbättra det egna närområdet utifrån miljömålet God bebyggd miljö. Klassen väljer sedan vad de vill göra med förslaget, exempelvis:

- Skicka förslaget till berörda parter vid kommunkontoret.
- Bjuda in kommunpolitikerna för att lyssna på en klasspresentation av det eleverna gemensamt kommit fram till.
- Kontakta lokalpress för att berätta om hur unga ser på framtiden i er stad eller ort.
- Anordna en egen elevdialog i aulan där förslaget presenteras och skolans alla elever får komma med synpunkter och tycka till.
- Teckna/skapa förslagsskisser och ha en utställning i biblioteket.

Tanken är att eleverna ska få förståelse för vad miljömålet God bebyggd miljö innefattar, vad god bebyggd miljö skulle kunna innebära gällande det egna närområdet och vad en medborgardialog är. Det är en fördel om läraren i förväg kontaktar kommunen.

I Sverige har vi ett miljömål, God bebyggd miljö, som strävar efter att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö.

Ungas inflytande

Att ta tillvara ungas tankar och idéer är viktigt i arbetet med att skapa en God bebyggd miljö och ett hållbart samhälle. För många kommuner är det en utmaning att stärka ungas inflytande. Ett av målen för den svenska ungdomspolitikerna är att alla unga, även de mest resurssvaga, ska ha verklig tillgång till inflytande (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor).

Miljömål:
God bebyggd miljö

Läarinstruktion

1. Inled uppgiften med att kort berätta om miljömålet God bebyggd miljö och begreppet medborgardialog. Gå gärna in på kommunens hemsida och ta reda på hur medborgardialoger fungerar hos er eller läs mer om medborgardialog på Boverkets webbplats.

Diskutera i klassen

- Vad betyder en bra miljö för mig som ung där jag bor? Vad skulle det kunna betyda för ”sammanslagningar” som äldre, barnfamiljer och funktionsnedsatta?
- Vad gör vår stad/ort/by bra att leva i? Vilka problemområden tycker vi finns?
- Vilka fördelar finns med att bjuda in och ge allmänheten en möjlighet att påverka och tycka till om det som sker och beslutas om i en kommun?
- Vilka fördelar har medborgardialog jämfört med representativ demokrati? Vilka nackdelar?
- Vilka perspektiv kan ungdomar särskilt bidra med? Hur kan vi göra det?

2. Välj gemensamt i klassen ut ett område i er närhet som ni skulle vilja förbättra. Välj gärna en offentlig miljö där många invånare möts, såsom en park eller ett torg. Eller varför inte området runt skolan?

3. Dela in eleverna i grupper. Låt grupperna under handledning diskutera frågorna på elevbladet. En stadskarta, flygfoto eller egenhändigt gjord skiss på området kan vara bra att utgå från!

4. Be grupperna presentera sina olika förslag för varandra i tur och ordning. Diskutera fram ett klassgemensamt förslag utifrån gruppredovisningarna. Låt klassen bestämma hur ni ska gå vidare med förslaget.

Tips till läraren!

Undersök gärna i förväg vilka möjligheter det finns för att genomföra olika förslag. Detta kan påverka val av område som ni jobbar med. Om skolgården ska göras om eller om kommunen har något projekt på gång är det bra att passa på. Kontakten med kommunen är också viktig för att eleverna ska få relevant återkoppling. Det är av stor betydelse om någon utöver lärarna verkligen är intresserade av elevernas arbete och att idéerna tas om hand på ett eller annat sätt.

Om tid och möjlighet finns får arbetet gärna utföras ute vid den plats ni valt så att eleverna kan gå runt på området och känna in det. Eller be eleverna fotografera på plats och utgå från sina foton när de gör uppgiften i klassrummet.

Miljömål:
God bebyggd miljö

Centralt innehåll i läroplanen som anknyter till uppgiften

- "Demokratiska fri och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen." (Sh, åk 7–9)
- "Individens och grupperns möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling samt hur man inom ramen för den demokratiska processen kan påverka beslut." (Sh, åk 7–9)
- "Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från skola och samhällsliv." (Sv, åk 7–9)
- "Människans påverkan på naturen lokalt och globalt. Möjligheter att som konsument och samhällsmedborgare bidra till en hållbar utveckling." (Bi, åk 7–9)

Citaten är hämtade från kursplanerna i Lgr 11.

Var med och bidra till Sveriges miljöarbete. Detta lektionsupplägg berör det specifika miljömålet: *God bebyggd miljö*.
Mer om miljömålen hittar ni på www.miljomal.se som Naturvårdsverket ansvarar för.

Miljömål:
God bebyggd miljö

Diskussionsfrågor

Hur ser platsen ut? Beskriv den! Exempelvis byggnader, konst/statyer, grönområden, blommor, träd, sittplatser, asfalt, parkeringar, gator, affärer, reklam, cykel- och gångvägar, soptunnor, nedskräpning, lyktstolpar, mötesplatser, aktiviteter.

- Vad används platsen till idag? Vad gör ni när ni är där? Vad gör andra i området, till exempel föräldrar, pensionärer och barn?
- Är det någon skillnad på hur platsen ser ut och används under sommar och vinter?
- Vad uppskattar ni med platsen – varför?
- Vad är mindre bra med den – varför?
- Finns det några faror eller problem? Hur kan dessa åtgärdas?
- Vad skulle kunna förändras för att göra platsen säkrare?
- Vad vill ni förändra för att göra platsen trevligare, roligare och bättre? Till exempel vad gäller byggnader, konst/statyer, grönområden, blommor, träd, sittplatser, asfalt, parkeringar, gator, affärer, reklam, cykel- och gångvägar, soptunnor, nedskräpning, lyktstolpar, mötesplatser, aktiviteter.
- Vilka konsekvenser får ert förslag ur ett hållbarhetsperspektiv?

Miljömål:
God bebyggd miljö

Miljömålen i klassrummet: läs, lär, prata, agera!

Barn och unga behöver känna till dagens utmaningar och ha kunskap om miljöarbetet som pågår idag. Men en lika viktig del är att känna framtidstro och få möjlighet att vara en del av ett positivt förändringsarbete. Här har du som lärare en viktig uppgift!

Barn och unga i en hållbar framtid

Inom en generation ska de stora miljöproblemen vara lösta och för att nå miljömålen måste alla samhällsgrupper och åldrar få kunskaper om hur våra egna livsmönster påverkar världen – för det gör de! Miljömålen berör alla aktörer i samhället, från regering och statliga verk till näringsliv, kommuner, organisationer, men även enskilda som du och jag – och inte minst eleverna.

Relevant för många skolämnen

Miljömålen är de målsättningar som allt arbete med miljö och en ekologiskt hållbar utveckling ska utgå ifrån i Sverige och det är lätt att hitta kopplingar mellan målen och grundskolans läroplan. Därtill har miljömålen tvärvetenskapliga ingångar som ger utrymme för samarbete över ämnesgränserna. De kan täcka in olika delar av undervisningen inom de naturorienterade ämnena, samhällskunskap och geografi, gärna i samarbete med svenska eller engelska. Miljömålen berör alltså många ämnen och lämpar sig väl för praktiska övningar, exkursioner, lärarledda diskussioner, argumenterande texter, sagor, rollspel, debatter m.m.

God bebyggd miljö. Målet i korthet

Texten är hämtad från broschyren *De svenska miljömålen – en introduktion* som kan hittas på www.miljomal.se

Riksdagens definition

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Illustration: Tobias Flygar

Vår bebyggda miljö ska fylla människors och samhällets behov, erbjuda bra livsmiljöer och bidra till en hållbar utveckling. Hur vi bor och lever påverkar miljön på många sätt, exempelvis när vi värmer våra bostäder, reser till arbete och fritidsaktiviteter eller sorterar vårt avfall. Bebyggelsen står bland annat för nära 40 procent av den totala energianvändningen i Sverige och avfallet vi lämnar efter oss behöver minska och användas mer som resurs. Olika bebyggelsemiljöer har också stora kulturvärden.

De senaste decennierna har Sveriges större tätorter fått ökad befolkning. Städerna har brett ut sig och köpcentra har etablerats utanför stadskärnorna, vilket ökar behovet av transporter. Samtidigt sker en förtätning av städernas centrala delar. Det kan minska transportbehov och ge klimatvinster, men också orsaka ökat buller. Ibland har förtätningen skett genom att grönområden har bebyggts, vilket minskar möjligheterna till rekreation utomhus nära bostaden.

Vilka är utmaningarna?

Att bevara bebyggelsens kulturvärden, minska påverkan från trafikbuller och dålig inomhusmiljö samt minimera det farliga avfallet är viktiga utmaningar. Åtgärder behövs på alla nivåer i samhället. Det gäller allt från internationella överenskommelser om buller från fordon till ökad miljöhänsyn när vägar och bostadsområden planeras och byggs. Hur byggnader utformas och uppförs har också stor betydelse, liksom hur de förvaltas och renoveras. Vi behöver även ställa om till att använda förnybara energikällor och hållbara transportmedel.

I samhällsplaneringen behövs en ur miljösynpunkt bättre tillämpning av de befintliga regelverken, framför allt av plan- och bygglagen. Om kommunal översiktsplanering utvecklas kan den bli ett avgörande verktyg för flera delar inom God bebyggd miljö. Det behövs bland annat aktuella och relevanta planeringsunderlag och en samordnad planering av bebyggelse och infrastruktur.